

Sydkraft AB

Klimat-och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till
kn.cks.remisser@regeringskansliet.se

Sydkraft AB
Box 94
201 20 Malmö
www.uniper.energy

Johan Svenningsson

VD Sydkraft AB

Visiting adress:
Pulpetgatan 20, 215 37 Malmö

Corporate identity number:
559012-0316

Sydkraft AB (Uniper SE) yttrande avseende Statskontorets förslag till en ändamålsenlig och effektiv organisering av det tekniska stödet för kärnsäkerhet och strålskydd. Diarienummer KN2025/00089

5 maj 2025

Sydkraft AB (Uniper) har tillsammans med Barsebäck Kraft AB, OKG Aktiebolag och Sydkraft Nuclear Power AB getts möjlighet att inkomma med synpunkter i rubricerat ärende.

Ärendet

Regeringen har gett en Statskontoret i uppdrag att analysera formerna för och lämna förslag på en teknisk stödorganisation för kärnsäkerhet och strålskydd.

Yttrande

Detta remissvar lämnas av Sydkraft AB och omfattar även ställningstaganden från dotterbolagen Sydkraft Nuclear Power AB, Barsebäck Kraft AB och OKG Aktiebolag (dessa bolag i det följande gemensamt benämnda Uniper). OKG Aktiebolag står bakom skrivningarna i remissyttrandet men lämnar även ett separat svar.

Övergripande kommentarer

Statskontoret har presenterat en väl genomförd utredning utifrån det aktuella regeringsuppdraget. Utredningen har baserats på ett omfattande material bestående av intervjuer, dokument och utredningar av specifika frågeställningar.

Utredningen drar slutsatsen att det behöver inrättas en teknisk stödorganisation (TSO) inom kärnsäkerhet och strålskydd för att förstärka kompetens- och utredningsstödet till SSM i deras arbete kopplat till befintlig och ny kärnkraft. Det ökade behovet av stöd baseras i huvudsak på en framtida utbyggnad av kärnkraften.

Uniper delar Statskontorets slutsats om behovet av en TSO men har i intervjuer förordat en extern TSO för att möjliggöra stöd till både SSM och industrin samt lyft fram det etablerade finska systemet som en förebild. Statskontoret har beaktat detta önskemål men motiverar på ett transparent och tydligt sätt varför de rekommenderar en lösning med en intern, fristående, TSO inom SSM som i ett senare skede, om de bedöms lämpligt, kan överföras till en helt extern TSO. Ett huvudargument för en intern TSO är att utredningen bedömer att det ger lägst påverkan på dagens, sköra, system vilket anges vara en följd av en lång tids avvecklingspolitik.

Uniper vidhåller att slutmålet bör vara en extern TSO men kan se utredningens föreslagna lösning, som ett första steg mot denna lösning. För att säkerställa att förslaget blir en ändamålsenlig och effektiv TSO vill Uniper framföra följande huvudpunkter;

1. I uppdraget att initiera och bygga upp en intern TSO inom SSM bör det tas fram en plan för hur denna ska kunna övergå till att bli en extern TSO. Årlig uppföljning och utvärdering av planen bör göras av extern part, t.ex. Statskontoret, för att säkerställa framdrift mot slutmålet.
2. Vid utformningen av finansieringsmodell för TSO:n bör det tydligt framgå att det ska vara kostnadsneutralt för befintliga tillståndshavare och deras befintliga verksamhet. Behovet av en TSO enligt utredningens förslag utgår från planerna på ny kärnkraft och därmed ska det inte kostnadsmässigt belasta befintliga tillståndshavare och deras befintliga verksamheter.
3. TSO-uppdraget bör innefatta ett uppdrag att årligen sammanställa den samlade nationella kompetenssituationen och kompetensbehovet inom det aktuella verksamhetsområdet. Förslag på åtgärder för att adressera gap bör ingå i den årliga sammanställningen. Uppdraget bör koordineras med berörd industri och akademi vilket lämpligen sker i form av ett kompetensråd.
4. TSO-uppdraget bör innefatta ett uppdrag att årligen sammanställa pågående forskning och identifierat forskningsbehov inom det aktuella verksamhetsområdet. Förslag på åtgärder för att adressera gap bör ingå i den årliga sammanställningen med målet att skapa ett ändamålsenligt nationellt strålsäkerhetsforskningsprogram. Uppdraget bör koordineras med berörd industri och akademi vilket lämpligen sker i form av ett forskningsråd.

Detaljerade kommentarer per kapitel

Kapitel 1

- 1.1. Uppdraget innefattar kompetens- och utredningsstöd inom kärnsäkerhet och strålskydd. Vid implementering bör det övervägas om frågor inom nuclear security och safeguards bör ingå i omfattningen (Se IAEA TECDOC 1835).
- 1.2. Utredningen anger att deras förslag i första hand ska tillgodose SSM:s behov vilket Uniper inte tydligt kan utläsa ur uppdraget. Detta ger SSM:s behov en särställning vilket därmed blir vägledande för den rekommenderade lösningen.
- 1.3. Oberoendet till industrin kan härledas både ur uppdraget och IAEA-TECDOC-1835. IAEA-TECDOC-1835 anger även att TSO:ns rådgivning ska vara oberoende mot myndigheten vilket utredningen inte beaktar på motsvarande sätt.

Kapitel 2

- 2.1 Det framgår att det svenska systemet för nationell kompetensförsörjning inom SSM:s verksamhetsområde kopplat till befintlig och ny kärnkraft är fragmenterad och utspritt på flera aktörer utan en tydlig samordning och strategi. Detta göra systemet skört och sårbart inför förändring och det saknas en aktör med en tydlig överblick över läget vilket är uppfattningar Uniper instämmer i.
- 2.2 Utredningen redovisar dagens situation på SSM där samma personal kan arbeta både med tillstånd och tillsyn samtidigt som de utför uppgifter inom ramen för det interna kompetens- och utredningsstödet. Uniper vill här trycka på att denna problematik undviks med en extern TSO.
- 2.3 Ovanstående gränsdragningsproblematik inverkar även på SSM:s forskningsfinansiering där behovsanalys, utlysningar och utvärderingar av ansökningar görs internt av personer som kan arbeta med tillstånd och tillsyn samtidigt som de utför uppgifter inom ramen för det interna kompetens- och utredningsstödet. Även denna potentiella problematik undviks med en extern TSO.
- 2.4 Utredningen beskriver hur lärosätena bidrar till den nationella kompetensförsörjningen och att det framför allt är Uppsala universitet,

Chalmers och KTH som bedriver forskning inom det kärntekniska området. Beskrivningen visar att det saknas en samordning mellan SSM:s fördelade forskningsmedel och lärosätenas övriga verksamhet inom kärnsäkerhet och strålskydd vilket kan innebära missade möjligheter utifrån effektivitet och effekt.

- 2.5 Utredningen anger att det finns nackdelar med nuvarande system. En är att det är svårt att få en överblick över vilka stöd- och expertorganisationer som finns eftersom kompetensen är utspridd mellan olika aktörer. Även om det finns kompetens hos respektive aktör så finns det inte någon formell samlad funktion med uppgift att stödja SSM med teknisk och vetenskaplig rådgivning. Det innebär att expertstödet är fragmenterat samt att befintlig och nyutvecklad kunskap riskerar att inte komma alla aktörer till del. Utredningen visar även att det är svårt att få en överblick över forskningen och forskningsfinansieringen inom området. Uniper anser att detta kan vara en del i en TSO:s uppdrag.

Kapitel 3

- 3.1 Uniper bedömer att strukturen i det system som omfattar kompetens- och utredningsstödet inom kärnsäkerhet och strålskydd i Sverige behöver förändras. Uniper anser att det behövs en fristående funktion för kompetens- och utredningsstödet som samlar kompetensen inom området, i form av en extern TSO.
- 3.2 Uniper instämmer i att stödet behöver bli bättre inom tre områden;
1. Fler behöver utbildas inom kärnteknikområdet
 - Här anser Uniper att det är viktigt att samla kompetens samt att säkerställa långsiktig finansiering för att utveckla kompetens.
 2. Forskningen behöver samordnas mer
 - Här anser Uniper att en TSO kan ha en viktig roll för att samordna nationell, och internationell, forskning inom relevanta områden för att både effektivisera och utveckla forskningen och administrationen kring den.
 3. Det behövs mer stöd för analyser och beräkningar framöver
 - Uniper anser att detta behov föreligger både för befintlig och ny kärnkraft.
- 3.3 Uniper anser att en struktur liknande den som finns i Finland, där VTT fungerar som en extern TSO som kan stödja både STUK och industrin, vore en lämplig

målbild även för Sverige. Att både SSM och industrin kan nyttja den samlade kompetensen som byggs upp inom en TSO bedöms vara en effektiv modell för Sverige för att bland annat undvika att det byggs upp parallella, och konkurrerande, verksamheter. Frågeställningar kopplade till friståendet och oberoendet går att säkerställa vilket visats i Finland under lång tid och även i det svenska systemet med ackrediterade kontrollorgan.

Kapitel 4

- 4.1 Uniper anser att utredningen lägger mycket stor vikt vid att SSM ska ha nytta av en TSO vid hantering av en tillståndsansökan inom ett eller ett par år. Uniper anser att fokus på kortsiktiga nyttor kan begränsa möjligheterna till långsiktiga nyttor i linje med uppdraget (300 TWh 2045).
- 4.2 Uniper instämmer i Energimyndighetens påpekande att det inte finns någon långsiktig inriktning för strålsäkerhetsforskningen i Sverige. De anser att det har lett till en splittrad finansiering som i sin tur gör det svårt att upprätthålla avancerad infrastruktur och att växa i antal forskare.
- 4.3 Uniper instämmer i utredningens bedömning att en svensk TSO skulle gynna Sverige i internationella samarbeten och öka tydligheten gentemot internationella aktörer.
- 4.4 Uniper instämmer i utredningen slutsats att en TSO skulle kunna ta över uppgifter (t.ex. forskningsuppdrag och utredningar) kopplade till SSM:s uppgift att arbeta med nationell kompetensförsörjning inom området. Utredningar ger även exempel på nya uppgifter som en TSO skulle kunna göra som till exempel samarbeten med lärosäten, tillsammans med ansvariga myndigheter och industri utveckla långsiktiga strategier för att säkerställa att området får en stabil försörjning av kvalificerad arbetskraft.
- 4.5 Uniper instämmer inte i utredningens slutsats att en intern TSO på SSM är det långsiktigt bästa alternativet för en TSO i Sverige. Detta bör fortsatt vara ett uttalat, slutligt, mål där det av utredningen föreslagna alternativet om en intern TSO på SSM kan vara ett första steg på vägen mot en extern TSO.
- 4.6 Utredningen anger att en extern TSO är ett orealistiskt alternativ då SSM måste kunna få stöd i en tillståndsprocess i närtid. Här framgår det tydligt att

det kortsiktiga perspektivet blivit direkt vägledande i utredningens val av alternativ. Utredningen vilar här tungt på SSM:s bedömning att de kan inrätta en intern TSO som kan möta deras egna behov.

- 4.7 Utredningen anger bland annat att en fördel med en intern TSO är att det går att genomföra tillsyn och granskning effektivt. Uniper anser, precis som utredningen, att det är viktigt i utformningen av en intern TSO säkerställer att t.ex. utredningsuppdrag utförs fristående från SSM:s gransknings och tillsynsverksamhet.
- 4.8 Uniper instämmer i utredningens slutsats att en extern TSO kan ha bättre förutsättningar att upprätthålla kompetens över tiden eftersom den kan utföra en större volym uppdrag från fler aktörer än vad en intern TSO kan. Uniper vill här understryka att detta är ett viktigt perspektiv då många relevanta frågeställningar och kompetensområden även finns utanför kärnkraften vilket ökar möjligheten till kunskapsöverföring mellan olika branscher vilket är viktigt för kärnkraftens utveckling inom bland annat säkerhetsområdet.
- 4.9 Baserat på internationella exempel anger utredningen att interna TSO:er är mindre involverade i internationella samarbeten och internationell forskning än externa TSO:er. Uniper anser att detta bör beaktas i utformningen av TSO:n.

Kapitel 5

- 5.1 Uniper instämmer i utredningens slutsatser att en TSO har en viktig samordnande roll kopplat till kompetensförsörjning, forskning, samverkan och dialog mellan relevanta parter samt nationella och internationella samarbeten inom kärnsäkerhet och strålskydd. Uniper vill här understryka vikten av att dessa uppgifter tydligt framgår i uppdraget till en TSO samt att det även framgår hur samverkan med industri och akademi säkerställs.
- 5.2 Vid utformningen av finansieringsmodell för TSO:n bör det tydligt framgå att det ska vara kostnadsneutralt för befintliga tillståndshavare och deras befintliga verksamhet. Behovet av en TSO enligt utredningens förslag utgår från planerna på ny kärnkraft och därmed ska det inte kostnadsmässigt belasta befintliga tillståndshavare och deras befintliga verksamhet.

5.3 Uniper anser att uppdraget till SSM bör kompletteras med att ta fram en tidsatt plan för hur en intern TSO kan överföras till en extern TSO samt hur denna plan ska följas upp och återrapporteras. Uniper anser att denna uppföljning lämpligen görs av en extern part, till exempel Statskontoret.

Med vänlig hälsning,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Johan Svenningsson', with a stylized, elongated final stroke.

Johan Svenningsson
VD Sydkraft AB